Motion

1980/81:69

av Christer Nilsson och Catarina Rönnung
med anledning av proposition 1980/81:20 om besparingar i statsverksamheten, m. m.

Förnyelse genom omprövning kom i hög grad till användning när man inom det filosofiska utbildningsområdet i Linköping införde utbildningslinjer. Man övergick inom en i stort sett oförändrad resursram från ett kurs- till ett linjebaserat utbildningssystem. Kurserna inom utbildningslinjerna bygger på integration mellan olika ämnen samt mellan teori- och studieintegrerad praktik. Denna linjeintegration resulterade i att utbudet av enstaka kurser måste reduceras.

I UHÄ:s senaste anslagsframställning redovisas hur andelarna av årsstudieplatserna inom de skilda sektorsanslagen fördelar sig på de sex högskoleregionerna. Därvid framgår bl. a. att Linköpingsregionen är den *enda* region där väsentliga skillnader finns mellan regionens befolkningsandel (8 %) och andelen av anslaget. Linköpingsregionen har 3 % av årsstudieplatserna inom AES-sektorn, 2 % inom KI-sektorn och 3 % av årsstudieplatserna för enstaka kurser. Den besvärande bristen på enstaka kurser beror alltså inte på att regionen har någon relativt större andel av sektorsanslagen.

I riksdagsbehandlingen av anslaget för enstaka kurser under våren diskuterades bl. a. utbyggnadsorternas situation. I bilagan redovisar UHÄ hur den tidigare utvecklingen varit på de orter där man givit filosofisk utbildning. Där framgår bl. a. att tre av de fyra stora universiteten och de övriga utbyggnadsorterna behandlats mycket gynnsamt. Exempelvis har det filosofiska fakultetsområdet i Stockholm under de gångna tre åren *ökat* i omfattning motsvarande kostnader för nästan *hela* det filosofiska utbildningsområdet i Linköping, alltså inbegripet såväl 11 utbildningslinjer som de enstaka kurserna!

Det var därför glädjande att utbildningsminister Wikström vid riksdagsbehandlingen i våras sade: "– – – jag är medveten om den oro som har uppkommit när det gäller utbyggnadsorternas framtid. Det är därför angeläget för mig att notera att riksdagens tidigare beslut om utbyggnadsorterna står fast. Självfallet kommer detta att vara vägledande för mig i arbetet framöver, nu närmast inför nästa budgetår."

UHÄ:s långtidsplan innehåller förslag till en regional utjämning av möjligheterna till fortbildning och vidareutbildning för de yrkesverksamma i regionerna (bilaga). Därvid föreslås att Linköpingsregionens anslag höjs från 17 kr. per invånare och år till 30 kr. Detta skall jämföras med att övriga regioner i dag har mellan 33 och 45 kr.

Förslaget skall enligt vår mening ses mot bakgrund av att Linköping-Norrköping är det fjärde största befolkningscentrum i landet. Det relativt lilla antal enstaka kurser som i dag finns periodiseras mellan Linköping, Norrköping och Jönköping samt ges i form av distansundervisning för dem som bor utanför pendlingsavstånd. Ortsbundenheten, särskilt för deltidsstuderande, nödvändiggör dessa olika distributionsformer.

Regeringens förslag till sparplan ger följande fördelning mellan regionerna, inkluderat de 18 milj. kr. som under budgetåren 1980/81–1982/83 skall tillfalla de fyra stora universiteten enligt riksdagsbeslutet våren 1980.

Nettoeffekt av besparingar och förstärkningar på anslaget för enstaka kurser budgetåren 1980/81–1982/83

	Anslag *1979/80*	*Nettoökning* *1980/81*	*Nettoökn/ minsk* *1981/82*	*Nettoökn/ minsk* *1982/83*
Stockholm	67 797	1 790	+ 237	+ 1 917 ±?
Uppsala	49 658	1 599	− 154	+ 1 167 ±?
Linköping	10 543	466	− 240	±?
Lund/Malmö	45 050	3 658	− 853	+ 167 ±?
Göteborg	51 771	2 212	+ 610	+ 1 759 ±?
Umeå	33 157	713	− 600	±?
Summa	257 976	10 438	− 1 000	+ 5 000 ±?

Det är minst sagt svårt att förstå på vilket sätt regeringens förslag nu tar hänsyn till utbyggnadsorterna. Efterfrågan på utbildning är stor. Under vart och ett av de två senaste läsåren har universitetet i Linköping tvingats avvisa 700–800 behöriga sökande till enstaka kurser. Detta trots att antagningssystemet där är så pass effektivt att antalet registrerade studerande underskred antagningstalet (budgeterat) i endast fem av de drygt 100 kurserna som ges. Andelen avvisade är betydligt större vid universitetet i Linköping än vid andra universitet och högskolor.

I regeringens förslag till sparplan framhålls vidare betydelsen av att de enstaka kurserna inte konkurrerar med utbildningslinjerna. Vid universitetet i Linköping ges inga enstaka kurser på heltid i exempelvis statistik, statskunskap, sociologi och biologi. Med andra ord ger dagens kursutbud på heltid inte möjligheter ens för studerande enligt 1969 års studieordning att slutföra sina studier. De tvingas i stället att läsa kurser på deltid.

För att belysa detta konkurrensproblem ytterligare vill vi ta upp ekonomlinjen som ett exempel. Vid universitetet i Linköping har det låga platsantalet på ekonomlinjen (110 pl.) ökats till 130 platser med hjälp av de extra medlen för dimensioneringsåtgärder. Man erbjuder endast 20 studerande plats på nybörjarkursen i företagsekonomi (1–20 poäng) på heltid. Heltidskurser saknas i statistik, ADB, nationalekonomi och handelsrätt.

Som jämförelse kan nämnas att de fyra stora universiteten erbjuder sammantaget 1 200 platser på nybörjarkursen i företagsekonomi på heltid, utöver stora platsantal på ekonomlinjen. Det betyder att den av riksdagen beslutade dimensioneringen av ekonomlinjen gäller i Linköping, men knappast i övrigt. UHÄ har för sin del föreslagit en ökning av platsantalet på ekonomlinjen i Linköping.

Mot denna bakgrund finns det goda skäl att göra kvantitativa omfördelningar mellan orter när riksdagen fördelar extra medel för att återställa kvalitén på det tidigare fria området.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening beslutar ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om planeringen av högskoleutbildningen i Linköpings högskoleregion inför budgetåret 1981/82.

Stockholm den 5 november 1980

CHRISTER NILSSON (s) CATARINA RÖNNUNG (s)

Bilaga

Ökningen av anslagen i fast penningvärde för de tidigare filosofiska fakultetsområdena inom några universitet och högskolor:

Universitet/ högskola	Anslag 1977/78, mkr	Ökning t o m 1979/80 mkr resp.	procent
Stockholm	89.6	+ 15.4	+ 17
Uppsala	84.8	+ 6.1	+ 7
Örebro	11.9	+ 3.0	+ 25
Linköping	18.4	+ 1.2	+ 7
Göteborg	64.3	+ 10.8	+ 17
Karlstad	9.1	+ 3.6	+ 40
Lund	68.6	+ 11.9	+ 17
Växjö	8.4	+ 4.3	+ 51
Umeå	38.8	+ 5.8	+ 15

I tabellen nedan redovisas anslaget i kronor per invånare för enstaka kurser m. m.

Högskoleregion	1979/80 prop.	1980/81 UHA	prop.	1982/83 UHA	prop.	1985/86 UHA
Stockholm	43	45	45	46	+	49
Uppsala	30	35	38	40	+	41
Linköping	15	19	17	28		30
Lund/Malmö	25	28	28	32	+	32
Göteborg	30	31	33	34	+	36
Umeå	36	35	35	44		42

(prop = budgetpropositionen resp UHÄ:s anslagsframställning)